



UKA 2015/44
21. oktober 2015
Mimi Karlsen

Kalaallit Nunaani kræftimik eqqugaasunut sungiusaqqittarfimmik pilersitsinissamut siunnerfilinnik iliuusissanik pilersaarusiornissaanik Naalakkersuisut kingusinnerpaamik UPA16-imi peqquneqarnissaanik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit)

Siullermik Inuit Ataqatigiit nuannaarutigaarput Agathe Fontain kræftimik nappaateqartut annertuumik sungiusarneqaqqinnissamik pisariaqartitsisut pillugit siunnersuuteqarmat.

Nalunngisatsituut kræft nappaataavoq toqussutaasinnaasoq. Kræftimik nappaateqartut paasineqaraangamik nakorsarneqartarput pilattaanikkut, kemortinnikkut ilaatigullu qinngortartinnikkut. Nakorsartinneq sivoorsuusarpoq, nukersornarluni. Katsorsartinneermi nakorsaait sakkortuut atorineqartarput kræftimik nungusitsisarlutik, ajoraluartumilli aamma timip sananeqaataanik allanik, soorlu nukinnik aamma nungutsisarput. Kemortinnerup kingunerigajuppaa nukeerulluinnarneq, ilaatigut tummeqqat pingasunnguilluunniit majuarfigu-minaallutik. Ulluinnarni sungiusimasat suliarisinnaajunnaarlugit, suut tamarmik oqimaallillutik. Timikkuinnaanngilarli nukeeruttarneq. Eqqarsaatit allamut saatikkuminaassisarput, eqqaaman-ninniarnelru ajornakusoorsisarluni.

Kræftimit katsorsarneqarneq, ajorunnaarsinnaaneq nakorsaqqarfimmit isumagineqartarmat qujamasunnaqaaq. Taakkuli naammassippata peqqinnissaqqarfimmiit iperarneqarneq naammaginangilaq.

Inuit Ataqatigiit isumaqqarpugut kræftimik katsorsarneqarnerup malitsigissagaa aamma nukkassarnermut ikiorneqarneq. Nukkaqqinneq assigiinngitsunut iluaqutaassammat, ilaqquttat inooqatiginerinut, atorfeqqarnermut inuiaqatigiinnilu inooqataaleqqinnissamut iluaqutaas-saqimmat.

Nammineq kræfteqqarsimasutut nakorsartinneerma kingorna nukeerulluinnarsimavunga. Ulluinnarni suliaassamininnguit artorlugit. Nammineerlunga nukkassarnissara nukissaalaf-figgakku kommunitinni napparsimaveqqarfitsinnilu paasinaavunga nukkassarninni ikiorneqqarsinnaannerlunga. Uggornartumilli kommuni illoqqarfinniluunniit napparsimmavik nukkassaasoqqanngilaq, piffissami tassani fysioterapeuteqqarani.

Taamaammat Danmarkimi periarfissat misissorpakka. Nukittorsaqqiffiusinnaasut arlallit qinnuteqqarfigaakka. Itigartinneqqarpungali Danmarkimi najugaqqannginnama, tamannalu ajuallannaqaaq, tassami nunatsinni periarfissaqqanngivikkama.

Allarpassuittaaq kræfteqqarsimasut allamilluunniit nappaateqqarlutik nukittorsarnissamik pisariaqartitsisarput. Tamannalu nunatsinni periarfissarsiuunneqqartariaqqarpoq. Nukkanneqqarani inuuneq imaannaanngilaq. Uninnganerujussuaq sunut tamanut kingunerluttitsisarpoq, soorlu inooqataanermut, tarnilunneermut timikkulluunniit nappajalerneq, nuffasianeq atuutilertarput.

Kræfti pillugu nassuiaat 2011 saqqummersumi Kræfti pillugu pilersaarutip tungaanut sulinissamut kaammattuutitut ima allassimasoqqarpoq:

Inuiaqatigiinnut akuulersitseqqinniarluni suliniuteqarneq

- Soqutigisaqartut allat suleqatigalugit kræftimik nappaateqartut inuiaqatigiinnut akuulerseqqinniarnert pillugu pisariaqartitanik periarfissanillu misissuinerit, tassunga ilanngullugit timip atornissaata sungiusaqqinnera, tarnikkut nukittorsarneq aammalu inooqataanermut akuleruteqqinneq kiisalu katsorsarneqartut atuarfiinik pisariaqartitsineq immaqalu pitsanngorsaaniissanik siunnersuuteqarneq.

Tamatuma saniatigut isumalluutitut pisariaqartinneqartut iluaqutissartallu misissoqqissaarneri.

Inuit Ataqatigiit Agathe Fontain isumaqatigaarput Kalaallit Nunaani kræftimik eqqugaasunut sungiusaqqittarfimmik Naalakkersuisut pilersitsinissaannut siunnersuuteqarmat, taannalu pilersaarudioqqummagu.

Inuit Ataqatigiit soqutigissavarput pilersaarummi makku ilaatinneqarnissaat:

Sungiusarfimmik pilersitsinissaq, najugarisami sungiusarneqartarnissap qulakkeerneqarnissaa aammalu isumaqatigiissusiornikkut Danmarkimi sungiusarfinnut peqataasoqarsinnaanngornissaq.

Sungiusarfimmik pilersitsinissaq pitsaasuusaaq, tassani piffissani assigiinngitsuni neqeroortoqarsinnaavoq assigiinngitsunik sungiusaanissamut. Soorlu piffissap ilaani iviangimikkut kræfteqartut sungiusartillugit, piffissami allami allakkut kræfteqartut sungiusaqqillugit, tassa neqeroorutit allanngorartillugit.

Najugarisami sungiusarneqartarnissap qulakkeerneqarnissaata pilersaarummiinnissaa pingaaruteqarluinnarpoq. Kræftemut katsorsarneqarnermi imaluunniit katsorsartereernerme najugarisami sungiusaqqinneqarnissaq pilersaarusiorneqartariaqarpoq. Uanilu pingaaruteqarpoq kræfteqartoq nakorsarunnaarneqarnerani peqqinnissaqarfimmiit iperarneqannginnissaa. Katsorsarneqartuullunimi nukassarneqarneq peqqissinissamut pingaaruteqarluinnarmat. Tamannalu qulakkeerneqartariaqarpoq.

Isumaqatigiissusiornikkut Danmarkimi sungiusarfinnut peqataasoqarsinnaanngornissaq periarfissat ilaattut isigivarput. Danmarkimi Kræftens bekæmpelse peqqinnissaqarfiullu suleqatigiinnermikkut sungiusarfiusut arlallit pilersippaat. Kræfteqarsimasut nukittorsarnissaminnut, tarnikkut katsorsarneqarnissaminnut, ulluinnarnilu oqilisaanneqarnissaminnut pikkorissarnissamut neqeroorfigineqartarput. Nunatsinniit tamakkununga ilaasinnaanngilagut Danmarkimi najugaqannginnatta. Taamaammat Inuit Ataqatigiit Naalakkersuisunut misissullaqqaat Danmarkimi isumaqatigiissusiornikkulluunniit Nunatsinniit peqataasoqarsinnaanissaq, allatulli kræfteqarsimasutut sungiusarneqarsinnaanissaq.

Inuit Ataqatigiinni isumaqarpugut Naalakkersuisut pilersaarusiornermiinnit Kommunit inuit kræftimik nappaateqartut inuiaqatigiinnut akuulerseqqinniarnernannut peqataatinnissaat aamma misissussagaat. Peqqinnissaqarfik kommunillu suleqatigiinnerisigut najugarisani sungiusarneqarsinnaaneq aamma qulakkeerumallugu.

Inuit Ataqatigiit nuannaarutigaarput nunatsinnittaag kræftemit aniguisartut amerliartormata. Tamatumalu aamma kingunerisariaqarjaa kræftemit nukissaaleqilersimasut inuiaqatigiinnut akuuleqqinnissaannut nukittorsarneqalernissaat.

Taama oqaaseqarluta siunnersuut amerlasuunit akuerillaqquarput, ataatsimiitsitaliamilu susassaqarfiusumi suleqataanissarput qilanaaralugu.